

NAUJAS BESTSELERIO
„KARTAIS AŠ MELUOJU“
AUTORĖS TRILERIS

J O ir J O S

Kiekviena
istorija turi
dvi puses.

O tai reiškia,
kad kažkas
visuomet
meluoja.

ALICE
FEENEY

BALTO

ALICE
FEENEY

JO
ir
JOS

Trileris

Iš anglų kalbos vertė
NOMEDA BERKUVIENĖ

BALTO
Vilnius, 2020

Ši meilė nebuvo iš pirmo žvilgsnio.

Dabar jau galiu tai prisipažinti. Bet galiausiai mylėjau ją labiau, nei maniau esant įmanoma mylėti kitą žmogų. Rūpinausi ja kur kas uoliau, nei kada nors rūpinausi savimi. Štai kodėl taip pasielgiau. Štai kodėl turėjau taip pasielgti. Manau, svarbu, kad žmonės tai žinotų išsiaiškine, ką padariau. Jeigu išsiaiškins. Galbūt tuomet jie supras, kad pasielgiau šitaip dėl jos.

Esama tam tikro skirtumo tarp vienatvės jausmo ir buvimo vienumoje, įmanoma ilgėtis žmogaus būnant su juo kartu. Mano gyvenime būta daugybės žmonių: šeima, draugai, kolegos, mylimieji. Visa šutvė įtariamųjų, sudaranti socialinį ratą, tik maniškis ratas visuomet buvo mažumą deformuotas. Nė vieni santykiai, kuriuos buvau užmezgusi su kitu žmogum, man neatrodė tikri. Jie veikiau panėšėjo į virtualią neįvykusių jungčių.

Žmonės gali atpažinti mano veidą, netgi gali žinoti mano vardą, bet jie niekada nesužinos, kas iš tiesų esu. Niekas manęs iš tikrųjų nepažįsta. Aš visuomet pavydžiai saugau mintis ir jausmus savo viduje; nesidaliju jais su niekuo. Nes negaliu. Tam tikrą savo pačios pusę atskleidžiu tik sau. Kartais galvoju, kad sėkmės paslaptis yra galimybė prisitaikyti. Gyvenimas retai kada lieka nepakitęs, ir man dažnai tekdavo perkurti save iš naujo, kad judėčiau į priekį. Išmokau pakeisti savo išvaizdą, gyvenimą... netgi balsą.

Ir dar – išmokau pritapti, tačiau šitaip elgtis ilgainiui pasidarė ne tik nepatogu, bet net ir skausminga. Mat man nebeišeina. Pritapti. Aš vidun užlenkiau dantytus savo kampus ir nugludinau akivaizdžiausius skirtumus tarp mūsų, bet nesu tokia kaip jūs. Planetoje gyvena per septynis milijardus žmonių, bet, nepaisant to, man kažkaip išėjo nugyventi gyvenimą jaučiant vienatvę.

Aš prarandu protą, ir jau nebe pirmą kartą, bet sveiką nuovoką neretai galima prarasti ir vėl atgauti. Žmonės kalbės, esą aš kuoktelėjau, netekau nuotuokos, pamišau. Bet atėjus metui šitaip pasielgti – be jokios abejonės – buvo teisinga. Po visko aš jaučiausi gerai. Ir norėjau vėl padaryti tą patį.

Kiekviena istorija turi dvi puses.

Jūsų ir mano.

Mūsų ir jų.

Jo ir jos.

O tai reiškia, kad kažkas visuomet meluoja.

Itin dažnai kartojami melai ima panėšėti į tiesą, juk mes visi kartais girdime balsą galvoje, ir jis taip sukrečia, kad apsimetame, esą tas balsas ne mūsų. Aš labai gerai žinau, ką girdėjau tą naktį, kai laukiau jos stotyje grįžtant namo paskutinį kartą. Iš pradžių traukinio gausmas aidėjo kaip bet kurio kito tolumoje. Aš užsimerkiau, ir ėmė atrodyti, lyg klausyčiausi muzikos, ritmingos bėgiais dardančių vagonų dainos, skambančios vis garsiau ir garsiau.

Kliki klakt. Kliki klakt. Kliki klakt.

Paskui garsas pradėjo keistis ir virto žodžiais mano galvoje, jie kartojosi vis iš naujo ir iš naujo, kol nebegalėjai jų negirdėti.

Nužudyk jas visas. Nužudyk jas visas. Nužudyk jas visas.

JI

Ana Endrius

Pirmadienis, 6.00 val.

Pirmadieniai visuomet buvo mano mėgstamiausia diena.

Proga pradėti iš naujo.

Ganėtinai švari grifelinė lentelė, šiek tiek apnešta jūsų pačių praeities klaidų dulkėmis, vis dar matomomis, ne per švariausiai nubrauktomis.

Suprantu, kad šis požiūris – žavėtis pirmąją savaitės dieną – ne itin populiarus, bet aš pilna tokių keistumų. Mano pažiūra į pasaulį šiek tiek iškreipta. Kai augdama triniesi pigiausiose gyvenimo vietose, nesunku pamatyti, kas slypi už scenoje šokančių lėlių. Sykį pamačius virveles ir tuos, kurie jas tampo, jau sunku mėgautis pasirodymu. Dabar išgaliu sau leisti atsisėsti kur noriu, pasirinkti žvelgti iš ten, kur man patinka, bet tos prašmatnios teatro ložės tinkamos nebent iš aukšto žiūrėti į kitus žmones. Niekada taip nežiūriu. Jei nemėgstu grežiotis atgal, dar nereiškia, kad neprisimenu, iš kur esu kilusi. Aš sunkiai dirbau, kad nusipirkčiau savo bilieta, tad nesibodžiu pigių, paprastų vietų.

Rytais neilgai tesikrapštau – beprasmiška dažytis vien tam, kad atėjus į darbą kažkas kitas viską nuvalytų ir pradėtų iš naujo, be to, nevalgau pusryčių. Apskritai valgau nedaug, bet man patinka gaminti kitiems. Matyt, esu maitintoja.

Trumpai stabteliu virtuvėje pasiimti „Tupperware“ indelio, prikrauto komandai skirtų namie keptų keksiukų. Bemaž nepameinu, kaip juos kepiu. Buvo vėlu, garantuotai po trečios taurės sauso baltojo. Šiaip jau man patinka raudonas, bet po jo ant lūpų lieka

išdavikiškos dėmės, taigi pasilieku jį tik savaitgaliams. Atidariusi šaldytuvą pastebiu, kad nepabaigiau vakarykščio vyno, tad išgeriu likučius užsivertusi butelį ir išnešu jį išeidama iš namų. Pirmadieniais visuomet išveža šiukšles. Konteineris stebėtinai pilnas, turint galvoje, kad gyvenu viena. Dažniausiai stiklo.

Man patinka nusigauti į darbą pėsčiomis. Gatvės gana tuščios tokiu paros metu, mane tai ramina. Pereinu Vaterlo tiltą ir klausydama programos „Today“ nuinguriuju per Sohą link Oksfordo aikštės. Paprastai mieliau klausausi muzikos, Ludoviko* arba Teilor Svift**, pagal nuotaką – egzistuoja dvi labai skirtingos mano asmenybės pusės, visgi, užuot ją įsijungusi, kenčiu švelnias vidurinės klasės britų intonacijas, pasakojančias, ką, jų manymu, man dera žinoti. Jų balsai vis dar svietimi mano ausims, nors skamba taip pat kaip mano pačios. Vis dėlto aš ne visuomet šitaip kalbu. Jau beveik dvejus metus skaitau BBC „One O’Clock News“ suvestinę ir vis dar jaučiuosi lyg apgavikė.

Stabteliu ties suplota kartono dėže, pastaruuju metu neduodančia man ramybės. Matau šviesių plaukų kuokštą, styrantį viršuje, taigi žinau, kad ji tebėra ten. Nenumanau, kas ji, nutuokiu tik tiek, kad pati galėjau būti ji, jei gyvenimas būtų susiklostęs kitaip. Išvykau iš namų šešiolikos, nes tuomet jaučiausi privalanti išvykti. Tai, ką ketinu daryti, darau ne iš geros širdies; darau taip dėl išsiderinusio moralinio kompasas. Lygiai kaip ir tuomet, kai savanoriavau sriubos virtuvėje*** per praeitas Kalėdas. Mes retai kada esame nusipelnę to gyvenimo, kuri gyvename. Mokame už jį kaip tik galėdami, pinigais, kalte ar apgailėstavimais.

* Ludovikas Einaudis (Ludovico Einaudi; g. 1955) – Italijos kompozitorius, pianistas. (*Čia ir toliau – vertėjos pastabos.*)

** Teilor Alison Svift (Taylor Alison Swift, g. 1989) – JAV kantri ir popmuzikos atlikėja, dainų autorė.

*** Sriubos virtuvė (angl. *soup kitchen*) – vieta, kurioje nemokamai dalijamas maistas benamiams ir varganai gyvenantiems žmonėms.

Atidarau plastikinę dėžutę ir padedu vieną iš savo rūpestingai pagamintų keksiukų ant šaligatvio, tarp kartoninės dėžės ir sienos, kad ji nubudusi pamatytų. Paskui, nerimaudama, kad jai gali nepatikti arba netikti mano šokoladinis glajus – juk, galimas daktas, ji diabetikė, – išsitraukiu iš piniginių dvidešimties svarų banknotą ir pakišu po apačia. Neturiu nieko prieš, jei ji išleis mano pinigus alkoholiui; pati taip darau.

„Radio 4“ ir toliau mane erzina, taigi užčiaupiu man per ausines meluojantį politiką. Pernelyg dažnai išlendantis jų nedorumas nedera su šiuo tikrų problemų turinčių realių žmonių vaizdu. Aišku, garsiai arba į eterį imdama interviu niekada taip nepasakyčiau. Man mokama už tai, kad būčiau nešališka, nors ir ką manyčiau.

Galbūt ir pati esu melagė. Pasirinkau šią karjerą todėl, kad norėjau kalbėti tiesą. Norėjau pasakoti pačias svarbiausias istorijas, tas, kurias, mano manymu, žmonėms reikia išgirsti. Tas, kurios, kaip vyliasi, gali pakeisti pasaulį, paversti jį geresniu. Buvau naivi. Šių dienų žiniasklaidoje dirbantys žmonės turi daugiau galios už politikus, bet kas gero iš mėginimų atskleisti tiesą apie pasaulį, kai neįstengi sąžiningai žvelgti į savo pačios nueitą kelią: kas esu, iš kur atėjau, ką esu padariusi.

Stumteliu mintis gilyn, kaip kad visada elgiuosi. Užrakinu jas saugioje dėžutėje galvoje, nubruku į tamsiausią, tolimiausią užkaborį ir tikiuosi, kad artimiausiu metu neišsprūs.

Pereinu dar kelias gatves iki BBC pastato ir imu ieškoti rankinėje amžinai prasmengančio leidimo. Vietoje jo pirštai užčiuopia mėtinukų dėžutę. Ši protestuodama sutarška, kai atidarau; lyg kokią piliulę įsimetu burnon baltą trikampėlį. Verčiau jau nustelbti vyno kvapą iš burnos prieš rytinį susirinkimą. Susiieškau leidimą, žengiu pro stiklines sukamąsias duris ir jaučiu, kaip kelios poros akių pasisuka mano pusėn. Nieko tokio. Man gana neblogai sekasi būti tokia, kokia, mano galva, žmonės nori, kad būčiau. Bent jau išorėje.

Žinau visų vardus, net valytojų, vis dar šiūruojančių grindis. Būti maloniai nieko nekainuoja, be to, nepaisant gėrimo, turiu labai neprastą atmintį. Praėjusi pro apsaugą – šiek tiek griežtesnę nei būdavo anksčiau, už ką turime dėkoti padėčiai pasaulyje, kurion patys save atvedėme – pasižiūriu į žinių skyrių ir pasijuntu kaip namie. Įsitaisęs BBC pastato rūsyje, bet matomas iš visų aukštų, jis primena atvirą skaisčiai apšviestą raudoną ir baltą gardą. Beveik visur, kur tik įmanoma, prigrūsta ekranų ir glaudžiai sustatytų stalų, prie kiekvieno sėdi įvairiausio plauko žurnalistai.

Šie žmonės – ne šiaip mano kolegos, jie tarsi vaidinga pakaitinė šeima. Man beveik keturiasdešimt, bet daugiau nieko neturiu. Nei vaikų. Nei vyro. Ničnieko. Išdirbau čia jau bemaž dvidešimt metų, bet, priešingai nei tie, turintys draugų ar šeiminių ryšių, pradėjau nuo pačios apačios. Kelis kartus buvau pasukusi aplinkkeliais, laiptų į sėkmę akmenys vietomis buvo šiek tiek slidūs, bet galų gale atsidūriau ten, kur norėjau būti.

Kantrybė – štai atsakymas į daugelį gyvenimo klausimų.

Netikėta sėkmė nusišypsojo man, kai ankstesnė žinių pranešėja išėjo iš darbo. Gimdymas jai prasidėjo mėnesiu anksčiau, likus penkioms minutėms iki pietų meto laidos. Jai nubėgo vandenys, o aš pasileidau pasitikti fortūnos. Pati buvau ką tik grįžusi iš motinystės atostogų – anksčiau nei buvo planuota – ir tuo metu tesanti vienintelė korespondentė studijoje, turinti bent šiokios tokios patirties vesti laidą. Visą ją įgijau dirbdama viršvalandžius ir naktimis – tokiu laiku, kuriuo niekas kitas nenorėdavo – beviltiškai troškau galimybės, kuri pagelbėtų mano karjerai. Apie laidos vedėjos darbą svajoju visą gyvenimą.

Tą dieną nebebuvo kada keliauti pas plaukų ir makiažo meistrus. Jie skubiai nutempė mane į filmavimo aikštelę ir prisegė mikrofoną pudruodami veidą. Pasirepetavau skaityti antraštes iš telesuflerio, vadovas ramiai ir maloniai kalbėjo į ausines. Jo balsas suteikė man pasitikėjimo.

Nedaug tepamenu iš tos pirmos pusvalandžio trukmės laidos, bet puikiai prisimenu sveikinimus po jos. Mažiau nei per valandą iš tuščios žinių skyriaus vietos į laidos vedėjas.

Mano viršininkas už šiek tiek gunktelėjusios nugaros vadinamas Liesuoju Kontrolieriumi. Mažas žmogelis, įkalintas aukšto vyro kūne. Ir dar turintis kalbos defektą. Jam neišeina ištarti „r“, o visiems kitiems tarnybos darbuotojams neišeina žiūrėti į jį rimtai. Visuomet ne kaip kamšęs darbotvarkės spragas, sėkmingai debiutavusiai man jis nusprendė leisti dirbti iki savaitės pabaigos. Paskui dar savaitę. Trijų mėnesių laidos vedėjo sutartis – vietoje ankstesnių eilinių pareigų – išsipūtė iki šešių, o paskui ir iki metų galo; greta maloniai augo atlyginimas. Kol vedžiau laidą, žiūrovų skaičius išaugo, taigi man buvo leista pasilikti. Mano pirmtakė taip ir negrižo; tebebūdama motinystės atostogose ji pastojė dar kartą ir nuo to laiko jos niekas nebematė. Praėjus beveik dvejiems metams aš vis dar čia, ir tikiuosi, kad artimiausiomis dienomis mano pastaroji sutartis bus pratęsta.

Užimu savo vietą tarp redaktoriaus ir vyriausiosios prodiuserės, tada antibakterine servetėle nusivalau stalą ir klaviatūrą. Žinių skyrius niekada nemiega, ir, deja, ne visi čia linkę laikytis man priimtinių higienos normų. Atsidarau darbalaukį ir šypteliu – vis dar šiek tiek susijaudinu matydama savo vardą viršuje:

Žinių vedėja Ana Endrius.

Imu skaityti kiekvieno siužeto įvadą. Nepaisant paplitusios nuomonės, esą mes, pranešėjai, tik *skaitome* žinias, mes jas dar ir rengiame. Bent jau aš. Žinių laidų vedėjų, kaip ir visų kitų žmonių, būna pačių įvairiausių. Kai kurie taip užrietę nosis, kad net keista, kaip jie pataiko atsisėsti, ką ir kalbėti apie telesuflerio skaitymą. Tauta netektu amo, jei sužinotų, kaip kai kurios vadinamosios jų nacionalinės vertybės elgiasi už ekrano. Bet aš nepasakosiu. Žurnalistikos žaidime gyvačių daugiau nei kopėčių. Į viršūnę užkopti trunka ilgai, tačiau

tereikia žengtelėti žingsnelį šonan – ir kaipmat nudardėsi žemyn. Sistemos nepergalėsi.

Rytas skrieja kaip ir visi ankstesni: be paliovos besiplėtojantys laidos siužetai, pokalbiai su korespondentais įvykių vietose, diskusijos su vadovu apie būsimus vaizdus ir užsklandas. Nenutrūkstama reporterių ir prodiuserių eilė laukia progos pasikalbėti su redaktoriumi šalia manęs. Dažniausiai prašo ilgesnės trukmės savo parengtam siužetui arba tiesioginei transliacijai.

Visi visuomet nori bent trupučio daugiau laiko.

Nė kiek nesilgiu anų dienų: nuolatinis eterio meldimas ir susierzimas, kai nepavyksta. Kiekvienai istorijai tiesiog negana laiko.

Komanda neįprastai tyli. Skubiai dirstelį į kairę ir pastebiu, kad prodiuserės ekrane šviečia naujausias tvarkaraštis. Ji išjungia langą vos pamačiusi mane žiūrint. Daugiausia streso žinių skyriuje sukelia pagrindinių naujienų rengimas, antroje vietoje – tvarkaraščiai. Jie pasirodo vėlai ir retai kada džiugina. Skirstant nepopuliariausias pamainas – vėlyvų vakarų, savaitgalių, naktinio darbo – nuolat kyla ginčų. Aš dabar dirbu nuo pirmadienio iki penktadienio ir daugiau nei šešis mėnesius neprašiau jokių atostogų, taigi, priešingai nei vargšeliai kolegos, šiuo atžvilgiu neturiu ko jaudintis.

Likus valandai iki laidos apsilankau pas makiažo specialistus. Jauki vietelė, į kurią galima pabėgti, čia ganėtinai ramu ir tylu, palyginti su nuolatinio žinių skyriaus triukšmu. Mano plaukai išdžiovinami džiovintuvu, dailiai suformuojama tvarkinga kaštoninė trumpa šukuosena, o veidas padengiamas specialiu aukštos kokybės makiažo pagrindu. Darbe aš pridažyta daugiau, nei buvau per savo vestuves. Ši mintis pastūmėja valandėlę nugrimzti į prisiminimus, ir aš pasičiupinėju įspaudą ant piršto, kur mūvėdavau žiedą.

Laida rutuliojasi bemaž pagal planą, išskyrus kelis paskutinės minutės pakeitimus, kai jau esame eteryje: kelios svarbiausios naujienos,

atidėtas siužetas, savo atskirą gyvenimą studijoje gyvenanti kamera ir kebli transliacija iš Vašingtono. Aš priversta nutraukti pernelyg entuziastingą politikos korespondentą iš Dauningo gatvės, tą patį, kuris nuolat užima daugiau laiko, nei jam skirta. Kai kurie žmonės pernelyg įsimylėję savo pačių balso skambesį.

Laidos aptarimas prasideda man dar tebesant filmavimo aikštelėje ir laukiant, kol galėsiu atsisveikinti po orų prognozės. Niekas nenori po laidos užsibūti ilgiau nei būtina, todėl visuomet pradeda be manęs. Susirenka laidą kūrę korespondentai ir prodiuseriai, bet ateina ir kitų skyrių atstovų: vietinių, užsienio naujienų, redagavimo, grafikos ir, aišku, Liesasis Kontrolierius.

Linktelėjau pasiimti šalia stalo padėto plastikinio indelio, ketindama prisidėti prie kitų ir nekantraudama pavaišinti komandą naujausiu savo kulinarijos kūrinium. Kol kas dar niekam nepasakiau, kad šiandien mano gimtadienis, bet galbūt ir pasakysiu.

Patraukiu per patalpą prie visų ir staigiai stabteliu pamačiusi nepažįstamą moterį. Ji stovi nugara į mane su dviem vaikais prie šono, jie apvilkti suderintais drabužėliais. Pastebiu kolegas jau valgant dailius keksiukus. Ne namie keptus, kaip maniškiai, bet pirktinius, iš pažiūros brangius. Mano dėmesys grįžta prie juos dalijančios moters. Įsistebeiliju į skaisčiai raudonus plaukus, réminančius žavingą veidelį, ir pakirptus taip lygiai, lyg būtų nurėžti lazerio. Kai ji atsisuka mano pusėn ir nusišypso, pasijuntu lyg gavusi antausį.

Kažkas įduoda man taurę šilto proseko, ir aš išvystu ratukinį gėrimų padėklą, visada užsakomą administracijos, kai pasitraukia koks nors darbuotojas. O šiame versle taip nutinka dažnai. Liesasis Kontrolierius pabarbena į taurę peraugusiu nagu ir prabyla, keisti žodžiai ima veržtis pro trupiniais aplipusias lūpas.

– Nekantriai laukėme tavęs sugrįžtant ir norime pasveikinti...

Mano ausys užfiksuoja tik šį sakinį. Aš spoksau į Ketę Džouns,

moterį, kuri vedė laidą prieš mane, stovinčią čia su savo firmine raudona šukuosena ir dviem žavingomis mergytėmis. Mane fiziškai supykina.

– ... ir, aišku, padėkoti Anai, sėdėjusiai prie laidos vairo, kol tavęs nebuvo.

Akys nukrypsta ir taurės pakyla mano pusėn. Man ima drebėti rankos, viliuosi, kad veidui geriau sekasi neišduoti viduje užvirusių jausmų.

– Buvo įrašyta į tvarkaraštį, apgailestauju, mes manėme, kad tu žinėjai.

Šalia stovinti prodiuserė šnibžda žodžius, bet aš neįstengiu suregzti atsakymo.

Vėliau Liesasis Kontrolierius irgi atsiprašo. Jis sėdi savo kabinete, man stovint, ir kalbėdamas spokso sau į rankas, lyg žodžiai, kurių niekaip neranda, būtų surašyti ant prakaituotų pirštų. Jis dėkoja man ir sako, kad puikiai padirbėjau pavaduodama ją per pastaruosius...

– Dvejus metus, – ištariu, kai jis, rodos, nei žino, nei suvokia, kiek laiko aš išdirbau.

Jis gūžteli, lyg tai neturėtų reikšmės.

– Deja, šis darbas *jos*. Ji turi sutartį. Mes negalime atleisti žmogaus už tai, kad turi vaiką, net ir tuomet, jei susilaukia dviejų!

Jis nusijuokia.

Man nejuokinga.

– Kada ji grįžta? – klausiu.

Plyname jo kaktos plote susimeta raukšlė.

– Grįžta rytoj. Viskas matyti...

Stebiu, kaip jis ieško pakaitalo žodžiui „tvarkaraštis“, kuriame per daug „r“.

– ... viskas jau kurį laiką buvo matyti *tvavkavaštyje*. Tu vėl grįžti prie korespondentės darbo, bet nesijaudink, galėsi ją pavaduoti ir vesti laidą per mokyklinės atostogas, per Kalėdų, Velykų ir panašiai. Mes visi manome, kad tu be galo šauniai pasirodei. Štai tavo nauja sutartis.

Aš vėpsau į šiugždantį A4 formato lapą, beveidžio personalo skyriaus darbuotojo išmargintą rūpestingai sudėliotais žodžiais. Mano akys tesugeba susitelkti į vieną eilutę.

Žinių korespondentė Ana Endrius.

Išėjusi iš viršininko kabineto vėl pamatau ją, savo pakaitą. Nors, ko gero, iš tiesų aš tebuvo jos pakaita. Baisu prisipažinti net sau pačiai, bet, žvelgdama į tobulai susišukavusią Ketę Džouns, su tobulais vaikais stovinčią čia, besijuokiančią ir plepančią su *mano* komanda, noriu, kad ji būtų mirusi.

JIS

Vyriausiasis detektyvas inspektorius Džekas Harperis

Antradienis, 5.15 val.

Zvimbtelėjęs telefonas pažadina mane iš sapno, nors iš jo nenorėčiau nubusti. Sapne nesu keturiasdešimt peržengęs vyras, gyvenantis name ir mokantis už jį paskolą, kurios neišgaliu mokėti, kartu gyvena mažas vaikas, šalia kurio man sunku išverti, ir moteris, kuri nėra mano žmona, bet vis tiek mane uja. Sumanesnis žmogus jau seniai būtų radęs išeitį, o ne vaikščiojęs per miegus po savo įkeistą gyvenimą.

Prisimerkęs pasižiūriu į telefoną tamsoje ir matau, kad jau antradienio rytas. Be to, nežmoniškai anksti, taigi lengviau atsikvepiu, kad atėjusi žinutė nepažadino nieko daugiau. Sutrikdytas miegas šiuose namuose paprastai turi baisesius padarinius, bet ne mano atveju – aš visuomet buvau šioks toks naktibalda. Neturėčiau nudžiugti perskaitęs, kas parašyta ekranėlyje, bet nudžiungu. Tiesa ta, kad nuo tada, kai išsikėliau iš Londono, mano darbas buvo nuobodus kaip vienuolės apatinių stalčius.

Einu sunkių nusikaltimų skyriaus viršininko pareigas, taigi skamba įdomiai, bet kadangi esu įsikūręs niūriajame Saryje, taip nėra. Blakdaunas yra tipiškas angliškas kaimas už mažiau nei dviejų valandų kelio nuo sostinės, ir sunkesnių nusikaltimų už smulkų chuliganizmą bei retkarčiais pasitaikančius įsilaužimus čia nebūna. Kaimą nuo išorinio pasaulio saugo medžių sargyba. Seni miškai tarytum įkalino Blakdauną – ir jo gyventojus – praeityje ir nuolatiniame šešėlyje. Visgi saldžiai nuobodaus jo žavesio nepaneigsi. Senos siauros gatvelės ir keliukai, gausiai apsupti šiaudais dengtų namelių, baltos statinių tvoros, ypač daug senyvo amžiaus gyventojų ir ypač žemas nusikalstamumas. Į tokią

vieta žmonės atvyksta numirti, ir aš nė už ką nebūčiau pamanęs, kad kada nors imsiu ir atsidursiu joje.

Stebeiliju į žinutę telefone ir ryjant akimis žodžius man bemaž teka seilės.

Naktį Blakdauno miške aptiktas nežinomos moters lavonas. Reikalinga sunkių nusikaltimų skyriaus komanda. Prašom atvykti.

Mano naujausia, keturiais ratais varomą mašiną, kurią pirkau naudotą, jau ne pro šalį būtų nuplauti, be to, kiek per vėlai susizgrimbu, kad ir man pačiam nepakenktų nusiprausti. Pasiuostau pažastis ir svirstau, galbūt reikėtų grįžti vidun, bet nenoriu gaišti laiko arba ko nors pažadinti. Kartais negaliu pakęsti, kaip jos abi į mane žiūri. Vienodas jų abiejų akis šiek tiek per dažnai pripildo ašaros ir nusivylimas.

Ko gero, pernelyg trykštu entuziazmu nusigauti į nusikaltimo vietą anksčiau už kitus, bet nieko negaliu padaryti. Tokio baisaus dalyko čia nėra nutikę metų metus, ir dėl to man gera, imu trykšti optimizmu ir energija. Kai dirbi policijoje taip ilgai kaip aš, imi mąstyti kaip nusikaltėlis, nors ir nesi tokiu laikomas.

Pašuku raktelį maldaudamas, kad variklis užsivestų, ir stengdamasis nematyti galinio vaizdo veidrodėlyje šmėstelėjusio savo atspindžio. Plaukai – jau veikiau žili nei juodi – styro į visas puses. Po akimis juoduoja tamsūs ratilai, atrodau vyresnis, nei prisimenu esąs. Bandau numaldyti savo ego: juk dabar sumautas vidurys nakties. Be to, man nesvarbu, kaip atrodau, o kitų žmonių nuomonė rūpi dar mažiau negu mano paties. Bent jau taip nuolat sau kartoju.

Vairuoju viena ranka suėmęs vairą, o kita tuo metu pačiupnoju šerius ant smakro. Gal derėjo nors nusiskusti. Nužvelgiu suglamžytus marškinius. Esu tikras, mes turime lyginimo lentą, tik nenutuokiu, kur ji arba kada pastarąjį kartą ją naudojasi. Pirmą kartą po ilgo laiko pagalvoju, kažin ką kiti žmonės mato žvelgdami į mane. Kadaisė buvau visai nieko. Kadaisė buvau kur kas įdomesnis.

Kai įsuku į Nacionalinio fondo automobilių aikštelę, dar neišaušę, bet nors atvykau tiesiai čionai, visi kiti, atrodo, mane aplenkė. Stovi du lengvieji policijos automobiliai, du furgonai ir kelios nežymėtos mašinos. Teismo medicinos ekspertai jau vietoje, kaip ir detektyvė seržantė Prija Patel. Pasirinkta profesija dar neišspaudė iš jos visų syvų; mergina švyti it nauja. Pernelyg jauna, kad leistųsi pasendinama darbo, pernelyg nepatyrusi, kad žinotų, kuo jis galiausiai ją pavers. Kuo paverčia mus visus. Kasdien trykštantis jos entuziazmas vargina; vargina ir amžinai džiaugsmingas nusiteikimas. Vien pažvelgus į ją man įsiskausta galvą, tad stengiuosi žiūrėti kuo mažiau, kiek tai įmanoma dirbant su žmogumi kiekvieną dieną.

Į uodegėlę surišti prie mano mašinos skubančios Prijos plaukai švytuoja iš vienos pusės į kitą. Vėžlio kiauto akiniai nuslydę ant nosies žemyn, didelėse rudose akyse šiek tiek per daug susijaudinimo. Iš jos išvaizdos nepasakysi, kad buvo ištraukta iš lovos vidury nakties. Priglundęs kostiumėlis tikrai negali palaikyti smulkučio kūno šilumos, o tik buvę nublizginti „brogai“ slyščioja purvyne. Pajuntu keistą pasitenkinimą matydamas juos išpurvintus.

Kartais man dingteli, galbūt kolegė miega nenusirengusi, dėl viso pikto, jei prireiktų skubiai išeiti iš namų. Prieš porą mėnesių ji pateikė raštišką prašymą būti perkelta į mano vadovaujamą skyrių, vienas Dievas nežino kodėl. Jei mano gyvenime kada nors ir yra buvęs laikas, kai taip tryškau energija kaip Prija Patel, aš to neprisimenu.

Vos man išlipus iš mašinos pradeda lyti. Staigiai pliūptelėjusi liūtis puola mane iš aukštybių ir per kelias sekundes permerkia drabužius. Pažvelgiu į viršų tyrinėdamas dangų: šis įsitikinęs, kad vis dar naktis, nors iš tiesų jau rytas. Jei ne tamsių debesų antklodė, tebebūtų matomas mėnulis ir žvaigždės. Smarkus lietus nepadės išsaugoti įkalčių.

Prija pertraukia mano mintis, ir aš, pats to nenorėdamas, stipriai trinkteliu durelėmis. Ji pripuola stengdamasi laikyti skėtį man virš galvos, nugenu ją šalin.

– Inspektoriau Harperi, aš...

– Jau ne kartą tavęs prašiau vadinti mane Džeku. Mes ne armijoje, – pertariu.

Jos veidas sustingsta it sustabdytame kadre. Ji panaši į išbartą šunyti, taigi pasijuntu kaip apgailėtinas senas žioplys, toks dabar ir esu.

– Mus iškviatė patrulių komanda.

– Ar kas nors iš jų vis dar čia?

– Taip.

– Gerai. Norėsiu pasikalbėti su jais, kol neišvažiuo.

– Žinoma. Kūnas guli štai ten. Po pirminės apžiūros...

– Noriu pamatyti pats, – pertraukiu.

– Taip, viršininke.

Atrodo, kad mano vardas jai tiesiog neištariamas.

Praeiname pro nenutrūkstamą srautą darbuotojų, kurių aš bemaž nepažįstu – žmonių vardai neįstrigę į atmintį todėl, kad jų nė nežinojau, arba dėl to, kad pernelyg ilgai jų nemačiau. Nesvarbu. Nedidelis, bet tobulai suformuotas sunkių nusikaltimų skyrius bazuojasi netoliese, bet dirbuojasi visoje grafystėje. Kasdien susiduriame vis su kitais žmonėmis. Be to, šiame darbe svarbiausia ne bičiuliautis, svarbiausia neįsigyti priešų. Prijai čia dar daug teks išmukti. Spengianti tylą, apgaubusi mus einančius, galbūt nejauki jai, bet ne man. Tyla – man pati maloniausia simfonija; kai gyvenimas tampa pernelyg triukšmingas, neįstengiu aiškiai mąstyti.

Ji šviečia žibintu į priekį po kojomis – erzinamai paslaugi, kaip visuomet – mums betraškant per nukritusių lapų ir nulūžusių šakelių kilimą. Ruduo atėjo ir praėjo, pasirodė lyg svečias šiais metais ir išskubėjo užleisdamas vietą pernelyg savimi pasitikinčiai žiemai. Viršutinė mano striukės saga ištrūkusi, taigi nepavyksta susisagstyti jos iki galo. Kompensuoju spragą Hario Poterio stiliaus šaliku su savo inicialais – buvusiosios dovana. Man taip ir nepavyko su šiuo daiktu galutinai išsiskirti, panašiai kaip ir su jį padovanojusia moterimi. Tikriausiai dėl jo atrodau

kaip kvailys, bet man nesvarbu. Kai kurių dalykų – vardų, įsitikinimų, šalikų – laikomės įsikibę vien dėl tų, kurie juos mums davė. Be to, man patinka jausmas, kai apsimynioju juo kaklą: tokia jauki, sava, inicialais paženklinta kilpa.

Mano kvapas virsta garų debesimis, susibruku rankas gilėliau į kišenes stengdamasis išlikti sausas ir išsaugoti šilumą. Nudžiungu pamatęs, kad kažkas susiprato pastatyti viršum kūno palapinę, ir žengiu pro baltas plastikines duris. Pirštai kišenėje užčiuopia vaiko čiulptuko kontūrus kaip tik tą akimirką, kai akys išvysta kūną. Suspaudžiu žinduoką taip stipriai, kad plastikas įsirėžia į delną. Ranką nutvilko nestiprus skausmas, toks, kokį man kartkartėmis reikia patirti. Anaiptol ne pirmąsyk tenka išvysti negyvą žmogų, bet šis kartas kitoks.

Moteris pridengta lapų, guli atokiai nuo pagrindinio tako. Ko gero, sunku būtų ją pastebėti šioje nuošalioje miško vietoje, jei ne ryškios šviesos, kurias komanda jau spėjo įžiebtį aplinkui.

– Kas rado kūną? – klausiu.

– Anonimas, – atsako Prija. – Kažkas paskambino į nuovadą iš telefono automato, stovinčio kiek toliau, šalia tako.

Aš dėkingas, kad atsakymas striukas, kaip ir jį pateikęs žmogus. Prija turi polinkį pašnekėti, o aš turiu polinkį į nekantrumą.

Žengteliu arčiau ir pasilenkiu prie negyvos moters veido. Jai gerokai per trisdešimt, liekna, išvaizdi – jei tik tokios patinka, man, ko gero, taip – ir nužvelgus ją man peršasi trys išvados: pinigai, tuštybė ir savikontrolė. Tokiu kūnu buvo rūpintasi metų metais lankantis sporto salėje, laikantis dietų, naudojant brangius kremus. Ilgi, profesionaliai pašviesinti plaukai atrodo taip, tarsi būtų juos susišukavusi prieš atguldamą į purvą. Aukštinės sruogos ant juodos žemės. Jokių kovos požymių. Skaisčiai mėlynos akys vis dar plačiai atmerktos, tarsi priblokštos paskutinio regėto vaizdo, o iš odos spalvos ir būklės susidaro įspūdis, kad išgulėjo čia dar neilgai.

Kūnas su visais drabužiais. Moters apdarai atrodo brangūs: vilnonis paltas, iš pažiūros šilkinė palaidinė, juodos odos sijonas. Ko gero, trūksta vien tik batų – nelabai patogų vaikštinėti po mišką. Neįmanoma nepastebėti mažų, dailių jos pėdų, bet aš pirmiausia įsistebeiliju į palaidinę. Matau, kad ji, kaip ir liemenėlės nėriniai po apačia, buvusi balta. Dabar ir viena, ir kita išmarginta raudonomis dėmėmis, o iš klaidingai išdraskyto kūno ir audinio vaizdo pasidaro aišku, kad jai daugybę kartų subadyta krūtinė.

Mane apima keistas noras ją paliesti, bet susilaikau.

Tuomet pastebiu aukos nagus. Jie skubiai ir grubiai apkarpyti, ir čia dar ne viskas. Negaliu pakęsti, kai viešumoje tenka užsidėti akinius, bet regėjimas jau nebe toks kaip buvo, tad susirandu įsigytus be recepto, kuriuos laikau būtiniems atvejams, ir įsižiūriu.

Ant dešinės rankos nagų raudonu laku išvedžiotos raidės:

DVI

Pasižiūriu į kairę ranką, ir ten tas pats, tik iš raidžių susideda kitas žodis:

VEIDĖ

Nusikaltimas įvykdytas ne iš aistros; žmogžudystė suplanuota.

Sugrįžtu į čia, į dabar ir suvokiu, kad Prija nagų dar nepastebėjo, ji įsijautusi skaito iš užrašų ir dėsto man savo mintis. Apskritai pastebėjau – ji linkusi kalbėti tol, kol niekas neliepia liautis. Žodžiai virsta vienas per kitą, veržiasi iš burnos man į ausis. Stengiuosi dėtis susidomėjęs, verčiuosi skubiai beriamus jos sakinius.

– ... pradėjau visas standartines pirmosios valandos procedūras. Stebėjimo kamerų šioje miestelio dalyje nėra, bet mes renkame įrašus iš pagrindinės gatvės. Spėju, ji nevaikštinėjo čia basa vidury žiemos, tačiau neturiu asmens dokumento nė automobilio registracijos numerio – stovėjimo aikštelė buvo visiškai tuščia – negaliu patikrinti numerių nuskaitymo automato...

Streso ištikti žmonės retai kada sako, ką iš tiesų nori pasakyti, taigi aš girdžiu tik beviltišką jos norą įrodyti man, esą ji puikiai geba tvarkytis.

– Ar anksčiau esi mačiusi lavoną? – paklausiu nutraukdamas jos tiradą.

Ji atsistoja tiesiau ir atkiša smakrą lyg suirzęs vaikas.

– Taip. Morge.

– Ne tas pats, – sušnibždu.

Daugybės dalykų galėčiau ją išmokyti, dalykų, kurių ji nežino ir kurių jai reikia išmokti.

– Aš mažiau apie žinutę, kurią žudikas norėjo mums perduoti, – taria Prija, žvelgdama į savo bloknotą, kuriame pastebiu pradėtą vieną iš daugybės jos sąrašų.

– Jis norėjo žmonėms pranešti, kad auka buvo dviveidė, – atsakau sutrikdydamas ją. – Nagai. Manau, kažkas juos nukirpo ir užrašė žinutę.

Prija suraukia kaktą, paskui pasilenkia ir įsižiūri iš arčiau. Tada nustebusi įsispokso į mane, lyg būčiau Erkiulis Puaro. Matyt, skaitymas yra mano supergalia.

Išvengiu jos žvilgsnio ir vėl nukreipiu dėmesį į purve gulinčios moters veidą, liepęs vienam iš teismo medicinos ekspertų komandos nufotografuoti moterį iš visų kampų. Ji panaši į žmogų, kuris mėgdavo fotografuotis, dėvėdamas tuštybę tarsi emblemą. Blykstė mane apakina ir primena kitą metą ir vietą; Londoną prieš kelerius metus, reporterius ir kameras, gatvės kampe triukšmingai besitaikančius nufotografuoti vaizdą, kuris šiaip jau neturėtų traukti akies. Aš nugenu prisiminimą – negaliu pakęsti žiniasklaidos – ir ūmai pastebiu dar kai ką.

Negyvos moters burna mažumą praverta.

– Pašviesk jai į veidą.

Prija padaro kaip prašoma, aš atsiklaupiu ir įdėmiau peržvelgiu kūną. Kadaisė rausvos lūpos pamėlusios, bet įžiūriu kažin ką raudona

slypint ertmėje tarp jų. Negalvodamas, tarsi užkerėtas, ištiesiu ranką ir taikausi paliesti.

– Pone?

Prija sustabdo mane nespėjus padaryti klaidos. Ji nejaukiai arti, taip arti, kad užuodžiu jos kvėpalus ir alsavimą – šiek tiek dvelkia neseniai gerta arbata. Atsisuku ir išvystu surauktą jauną jos veidą, tarsi kokios senutės. Iškart pamaniau, kad ši patirtis – pirmą kartą miške aptiktas lavonas – ją išmušė iš vėžių, sutrikdė, bet gal ir suklydau. Bandau prisiminti, kiek Prijai metų – perprasti moterų amžių man nelabai kaip sekasi. Vis dar sklidina ambicijų, pasitikinti savo galimybėmis, nebijanti nusivylimo smūgių, kuriuos gyvenimas dar suduos.

– Ar prieš ką nors paliečiant mums nederėtų palaukti, kol kūną apžiūrės patologoanatomas? – paklausia jau žinodama atsakymą.

Prija įsikibusi laikosi taisyklių, kaip kad geri melagiai įsikibę laikosi savo pasakojimų. Ji ištaria „patologoanatomas“ kaip vaikas, ką tik išmokęs mokykloje naują žodį ir norintis, kad žmonės išgirstų, kaip moka pavartoti jį sakinyje.

– Taip, taip, – atsakau ir žengteliu atgal.

Priešingai nei kolegė, aš esu matęs daugybę negyvų kūnų, bet ši byla nepanaši nė į vieną anksčiau tirtą. Mano mintys vėl kažkur nusklendžia, vos tik Prija pradeda spėlioti apie moters tapatybę. Atrodo, prasideda neeilinis tyrimas, ir aš svarstau, ar tikrai esu tam pasirengęs. Dviejų vienuodų žmogžudysčių nebūna, bet praėjo jau daugybė metų nuo tada, kai tyriau bent iš tolo panašią bylą, daug kas pasikeitė nuo tada. Darbas pasikeitė, aš pasikeičiau, ir čia dar ne viskas.

Šis atvejis kitoks.

Niekad anksčiau man neteko tirti pažįstamo žmogaus žmogžudystės.

O šią moterį aš pažinojau labai neblogai.

Šiąnakt aš buvau su ja.

Jl

Antradienis, 6.30 val.

Mes visi turime paslapčių; kai kurių neatskleidžiame net sau patiems.

Vos atmerkusi akis nenumanau, kas mane pažadino, koks dabar metas, nė kur aš esu. Aplinkui juodžiausia juoduma. Pirštai užčiuopia lempelę prie lovos, ji šiek tiek nušviečia padėtį, malonu išvysti pažįstamą savo miegamojo vaizdą. Kai nubundu šitaip jausdamasi, visuomet patiriu palengvėjimą suvokusi, kad pavyko parsigauti namo.

Nesu iš tų moterų, apie kurias skaitote knygoje arba kurias matote televizijos dramose, tų, pernelyg daug geriančių ir užmirštančių, ką veikė išvakarėse. Nesu alkoholiškė mėgėja ir nesu stereotipinė. Mes visi esame nuo kuo nors priklausomi: nuo pinigų, sėkmės, socialinių tinklų, cukraus, sekso... galimybių sąrašas begalinis. Aš pasirinkau svaigintis alkoholiu. Kartais šiek tiek užtrunka, kol prisiminimai mane pasiveja, ir galbūt ne visuomet didžiuojuosi tuo, ką padariau, bet aš visada prisimenu. *Visada.*

Jei prisimenu, nereiškia, kad turiu apie tai pasakoti visam pasauliui.

Kartais pagalvoju, kad esu nepatikima savo pačios gyvenimo pasakotoja.

Kartais pagalvoju, kad visi mes esame tokie.

Pirmučiausia prisimenu, kad praradau savo svajonių darbą, ir šis prisiminimas, kad išsipildė pats baisiausias mano košmaras, rodos, žeidžia fiziškai. Išjungiu šviesą – nebenoriu nieko aiškiai matyti – vėl atsigulu lovoje ir įsirausiu po patalais. Rankomis apglėbiu save, užsimerkiau ir prisimenu, kaip išdrožiau iš Liesojo Kontrolieriaus kabineto ir vidurdienį išėjau iš žinių skyriaus. Namu parvažiavau taksi, mat ne